

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Посилкіна О.В., Сагайдак Р.В., Громовік Б.П.

ФАРМАЦЕВТИЧНА ЛОГІСТИКА

Монографія

Харків
Видавництво НФаУ
2004

УДК 661.12

Рецензенти: **Н.С. Пономаренко**, доктор фармацевтичних наук, професор Київської медичної академії післядипломної освіти ім. Л.П. Шупіка;
Д.С. Волох, доктор фармацевтичних наук, професор Національного медичного університету ім. О.О. Богомольця;
М.О. Кізим, доктор економічних наук, професор Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна.

Посилкіна О.В., Сагайдак Р.В., Громовік Б.П.

Фармацевтична логістика: Монографія / М-во охорони здоров'я України; Нац. фармац. університет. – Х.: Вид-во НФаУ, 2004. - 437 с.

Монографія присвячена дослідженню однієї з найбільш актуальних проблем, що постає перед вітчизняною фармацією в ринкових умовах: оптимальному управлінню ресурсами. На широкому фактичному матеріалі показано залежність ефективності діяльності фармацевтичних підприємств, їх фінансового благополуччя від стану й стратегії управління ресурсами. Розглянуті методологічні засади формування ефективної системи управління ресурсами фармацевтичних підприємств, інструменти й методи оцінки ефективності її функціонування й напрямки удосконалення.

Розраховано на керівників фармацевтичних підприємств, організацій та державних установ, спеціалістів у галузі управління ресурсами, викладачів і студентів фармацевтичних вузів.

ЗМІСТ

Вступ	6
1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ РЕСУРСАМИ НА ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	8
1.1. Особливості управління матеріальними ресурсами в умовах фармацевтичного виробництва	8
1.2. Місце логістики в системі управління ресурсами	18
1.3. Потoki як об'єкт управління в логістиці	48
1.4. Етапи розвитку фармацевтичної логістики в Україні	65
2. УПРАВЛІННЯ ЛОГІСТИКОЮ ПОСТАЧАННЯ	74
2.1. Актуальні проблеми логістики постачання	74
2.2. Методичні підходи до оптимізації вибору постачальників фармацевтичними підприємствами	78
2.3. Напрямки удосконалення логістики постачання	83
2.4. Місце і роль транспортної логістики в умовах фармацевтичного виробництва	110
3. РОЛЬ УПРАВЛІННЯ ЗАПАСАМИ В ПІДВИЩЕННІ ЕФЕКТИВНОСТІ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ВИРОБНИЦТВА	123
3.1. Аналіз сучасного стану процесу складування на фармацевтичних підприємствах	123
3.2. Вимоги до складських приміщень у фармацевтичному виробництві	130
3.3. Технологія процесу складування	136
3.4. Шляхи удосконалення процесу складування у фармацевтичному виробництві відповідно до вимог GSP I GMP	152
3.5. Аналіз існуючих підходів до управління запасами	157
3.6. Впровадження оптимальних моделей управління запасами на вітчизняних фармацевтичних підприємствах	169

4.	ОПТИМІЗАЦІЯ РУХУ РЕСУРСІВ У ПРОЦЕСІ ВИРОБНИЦТВА ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ	188
4.1.	Оцінка сучасного стану управління ресурсами фармацевтичних підприємств на стадії виробництва лікарських засобів	188
4.2.	Актуальність побудови внутрішньовиробничих логістичних систем управління матеріальними ресурсами в процесі виробництва лікарських засобів	198
4.3.	Впровадження правил GMP в процес управління матеріальними ресурсами на стадії виробництва лікарських засобів	225
4.4.	Логістика поводження з відходами	233
5.	НАУКОВО-ПРАКТИЧНІ ЗАСАДИ УДОСКОНАЛЕННЯ ЗБУТОВОЇ ЛОГІСТИКИ У ФАРМАЦЕВТИЧНІЙ ГАЛУЗІ	240
5.1.	Дослідження сучасного стану організації збуту лікарських засобів в умовах фармацевтичного виробництва	240
5.2.	Актуальність впровадження збутової логістики на фармацевтичних підприємствах	248
5.3.	Упаковка як елемент логістичної системи	254
5.4.	Характеристика каналів розподілу продукції у фармацевтичній галузі	260
5.5.	Вибір стратегії і тактики збуту лікарських засобів на внутрішньому фармацевтичному ринку	266
5.6.	Сучасні підходи до розробки регіональної збутової політики фармацевтичних підприємств	279
6.	ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ВПРОВАДЖЕННЯ ЛОГІСТИЧНОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ РЕСУРСАМИ НА ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	287
6.1.	Аналіз існуючих організаційних структур управління підприємствах фармацевтичного профілю й оцінка їх відповідності умовам логістичного підходу	287
6.2.	Формування оптимальної організаційної структури управління	300

ресурсами на фармацевтичних підприємствах з урахуванням вимог логістики, міжнародних правил GMP і стандартів ISO	
6.3. Актуальні проблеми управління логістичним персоналом	304
7. ЕКОНОМІКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ЛОГІСТИЧНОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ РЕСУРСАМИ НА ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	315
7.1. Класифікація та управління логістичними витратами	315
7.2. Організація логістичного аналізу і контролінгу на фармацевтичних підприємствах	333
7.3. Міжнародні правила GMP та стандарти ISO та їх місце в логістичній системі управління ресурсами на фармацевтичних підприємствах	344
7.4. Угоди в системі логістики	353
8. ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ РЕСУРСАМИ НА ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ В УМОВАХ ВПРОВАДЖЕННЯ ЛОГІСТИЧНОГО ПІДХОДУ	366
8.1. Використання логістичних інформаційних технологій у фармації	366
8.2. Створення логістичних інформаційних систем на фармацевтичних підприємствах	370
9. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ РЕСУРСАМИ НА ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	386
9.1. Дослідження існуючих підходів до оцінки ефективності функціонування логістичної системи	386
9.2. Впровадження комплексного (таксономічного) підходу до оцінки ефективності управління ресурсами фармацевтичних підприємств	393
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	407
Додаток А	435

ВСТУП

В умовах ринкової економіки ефективність діяльності фармацевтичних підприємств у довгостроковому періоді, високі темпи їх розвитку, підвищення конкурентоспроможності та якості лікарських засобів значною мірою визначаються рівнем управління ресурсами фармацевтичних підприємств.

Слід відзначити, що на теперішній час управління матеріальними ресурсами не є оптимальним, що негативно впливає на ефективність діяльності фармацевтичних підприємств. Важливим резервом підвищення останньої є паралельне впровадження логістичного підходу, міжнародних правил GMP і стандартів ISO на фармацевтичних підприємствах, що дозволить оптимізувати витрати і підвищити якість лікарських засобів.

Фармацевтичне виробництво характеризується високою матеріало- та трудомісткістю та виробляє продукцію високої соціальної значущості. Це передбачає необхідність оптимізації витрат на виробництво лікарських засобів для забезпечення їх доступності для широких верств населення.

Крім того, на фармацевтичному ринку існує жорстка конкуренція, тому однією з умов виживання вітчизняних фармвиробників є досягнення високого рівня конкурентоспроможності продукції за умов збереження доступних цін.

Отже, актуальність провадження логістичного підходу до управління ресурсами на фармацевтичних підприємствах обумовлена високою залежністю кінцевих результатів діяльності фармацевтичних підприємств від ефективності управління ресурсів; недостатністю розробленості теоретичних і методичних положень щодо управління і оптимізації їх потоків; вибору постачальників субстанцій і матеріалів; управління та контролю за їх запасами; оптимізації виробничої програми; формування оптимальних інформаційних потоків з урахуванням специфіки фармацевтичного

виробництва. Ці та інші проблеми стали предметом дослідження монографії, що пропонується читачам.

Автори виражають щире подяку всім, хто надав допомогу в зборі матеріалів для підготовки і написання монографії: керівникам фармацевтичних підприємств, керівникам матеріально-технічних, планово-економічних і технічних відділів, в першу чергу, таких підприємств, як ТОВ ФК “Здоров’я”, ЗАТ ФФ “Дарниця”, ВАТ ХФЗ “Червона Зірка”, ДП “ДЗ ДНЦЛЗ”, ЗАТ “Біолік”, ВАТ “Лубнифарм” та ін.

Особливу подяку автори висловлюють ректору НФаУ – Черниху Валентину Петровичу, член-кореспонденту НАН України, професору за створення умов для написання і видання монографії.

Автори сподіваються, що монографія буде корисна керівникам фармацевтичних підприємств і установ, спеціалістам, що займаються проблемами управління ресурсами на різних рівнях управління, а також викладачам і студентам фармацевтичних вузів.